Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

**Lausunto**

6.2.2023

VN/34446/2022
VN/34446/2022-TEM-31

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Viite: Hallintovaliokunta tiistai 07.02.2023 klo 12.15 / HE 31/2022 vp /Lausuntopyyntö

# Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi pelastuslain 40 ja 48 §:n muuttamisesta HE 31/2022 vp

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu seuraavaa.

**Pelastuslain 40 §:n muutosesitys**

Suomen hallitus ilmoitti Euroopan komissiolle, että jälkitorjuntaa koskevaa pelastuslain (379/2011) 40 §:ää on tarkoitus täsmentää. Lainmuutoksella on tarkoitus laajentaa kyseisen pykälän soveltamisalaa siten, että se koskee kaikkia onnettomuustilanteita. Muutoksen myötä kohteen omistaja olisi velvollinen huolehtimaan tulipalon lisäksi säteilyvaaratilanteen tai muun onnettomuuden jälkiraivauksesta ja -vartioinnista sekä säteilyvaaratilanteesta aiheutuvan altistuksen rajoittamisesta sen jälkeen, kun tilanne ei enää vaadi pelastuslaitoksen toimenpiteitä.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että säteilydirektiivin velvoitteet on täysimääräisesti täytäntöönpantu. Aiemmin antamansa lausunnon mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ehdotettu 40 §:n sääntely jättää epäselväksi rajoittuvatko kohteen omistajan velvollisuudet jälkiraivauksessa ja -vartioinnissa sekä säteilyvaaratilanteesta aiheutuvan altistuksen rajoittamisessa esimerkiksi ydinvoimalaitoksen tapauksessa laitosalueelle vai ulottuvatko velvoitteet laajemmalle alueelle. Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan esityksen vaikutusten arviointi on puutteellinen siltä osin, että jälkiraivauksesta ja -vartioinnista sekä säteilyvaaratilanteesta aiheutuvan altistuksen rajoittamisesta toiminnanharjoittajille aiheutuvaa työtä ja kustannuksia ei ole arvioitu. Esityksestä ei myöskään ilmene, että toiminnanharjoittajia olisi osallistettu valmisteluun. Esityksen perusteluissa (11.3 Perus- ja ihmisoikeuksien rajoittaminen) todetaan velvoitteen kohdistuvan pääsääntöisesti suuriin yrityksiin, joilla on omaisuusmassaa (ydinvoimalat).

Työ- ja elinkeinoministeriö huomioi lisäksi seuraavaa; esityksessä todetaan Suomessa olevan sähköntuotannossa neljä ydinvoimalaitosyksikköä. Kaksi niistä on Eurajoen Olkiluodossa ja kaksi Loviisassa. Suomen viides ydinvoimalaitosyksikkö on Olkiluodossa ja Suomen kuudennen ydinvoimalaitosyksikön rakentamista suunnitellaan Pyhäjoelle. Esityksen kirjoitusajankohdan jälkeen on tapahtunut muutos edellä mainittuun, sillä Pyhäjoen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta on luovuttu, ja viides ydinvoimalaitosyksikkö kytkettiin valtakunnan sähköverkkoon maaliskuussa 2022. Parhaillaan käynnissä olevan koekäyttöohjelman jälkeen säännöllisen sähköntuotannon on määrä alkaa maaliskuussa 2023.


| Postiosoite<br>Postadress<br>Postal Address | Käyntiosoite<br>Besöksadress<br>Office | Puhelin<br>Telefon<br>Telephone | Faksi<br>Fax<br>Fax | s-posti, internet<br>e-post, internet<br>e-mail, internet |
|---|---|---|---|---|
| Työ- ja elinkeinoministeriö<br><br>PL 32<br>00023 Valtioneuvosto | <br><br>Aleksanterinkatu 4<br>Helsinki | <br><br>0295 16001<br>+358 295 16001 | <br><br>09 1606 2160<br>+358 9 1606 2160 | <br><br>kirjaamo.tem@gov.fi<br>www.tem.fi |

**Pelastuslain 48 §:n muutosesitys ja sisäministeriön asetuksen muuttaminen**

Pelastuslain 48 §:n muuttamista koskevalla ehdotuksella pyritään varmistamaan ulkoisen pelastussuunnitelman laatiminen tulevaisuudessakin sellaisille ratapihoille ja satama-alueille, joiden kautta kuljetetaan merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Jatkossa ratapihan, jolle on tehtävä ulkoinen pelastussuunnitelma, määrittelisi Liikenne- ja viestintäviraston sijasta sisäministeriö. Lisäksi sisäministeriön asetusta ulkoisista pelastussuunnitelmista (1286/2019) muutettaisiin siten, että muutokset tulisivat voimaan yhtä aikaa ehdotetun uuden vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (VAK-laki) ja pelastuslain 48 §:n muutosten kanssa. Asetuksessa määriteltäisiin nykyiset vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävät ratapihat ja asetukseen lisättäisiin kyseisten ratapihojen karttakuvat. Kyseisten ratapihojen verkonhaltijoiden olisi toimitettava sisäinen pelastussuunnitelma tai vaarallisten aineiden kuljettamisesta annetun lain mukainen muu vastaavat asiat sisältävä suunnitelma pelastuslaitokselle ulkoisen pelastussuunnitelman laatimista tai päivittämistä varten, kun sisäinen pelastussuunnitelma on laadittu tai päivitetty. Esityksen mukaan sääntely on tarpeen nykytilan säilyttämiseksi myös VAK-lain kokonaisuudistuksen jälkeen, jotta varmistetaan yleinen turvallisuus ja onnettomuuksiin varautuminen jatkossakin. Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa ehdotettua.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää lisäksi huomiota 48 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin, jotta pykälän suhteesta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*) säädettyyn ei jäisi epäselvyyttä. Pykäläkohtaisissa perusteluissa on mainittu, että kemikaaliturvallisuuslaissa ei ole määritelty tuotantolaitosta, vaan turvallisuusselvitys. Tuotantolaitos on määritelty kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n 1 momentin 11 kohdassa ja kemikaaliturvallisuuslain 30 §:n 1 momentissa ja 62 §:n 1 momentissa säädetään toiminnanharjoittajan velvoitteesta laatia turvallisuusselvitys tuotantolaitoksessa, jossa vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista voi aiheutua suuronnettomuus.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ministeriön vastuulle kuuluvassa kemikaaliturvallisuuslaissa säädetään vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista, siirrosta sekä säilytyksestä. Kemikaaliturvallisuuslailla on pantu pääosin täytäntöön EU:n Seveso III -direktiivi (vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/18/EU). Seveso III -direktiivi on saatettu kansallisesti voimaan kemikaaliturvallisuuslain lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999), pelastuslain (379/2011) sekä työturvallisuuslain (738/2002) nojalla. Keskeisimmät direktiivin vaatimukset on säädetty kemikaaliturvallisuuslaissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa. Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi Seveso III -direktiivin täytäntöönpanoa kansallisesti. Voimassaolevalla pelastuslain 48 §:llä ja sen nojalla annetulla sisäministeriön asetuksella on implementoitu muun muassa Seveso III –direktiivi, sen 12 artikla. Ministeriö toteaa, että ehdotettujen muutosten tultua hyväksyttyä, on tarvittaessa huolehdittava myös niiden notifioimisesta Euroopan komissiolle.

hallitusneuvos Pauliina Kanerva